

УРОК 14

Урок позакласного читання

УРОК 15

Тема. Прислів'я та приказки

Мета: узагальнити знання про прислів'я; учити відрізняти приказки від прислів'їв; формувати комунікативні вміння; розвивати логічне, абстрактне мислення, кмітливість, спостережливість, допитливість; виховувати почуття поваги до фольклору.

Обладнання: записи на дошці — «Без труда нема плода», «Добро, зроблене комусь, сторицею повертається», збірки «Українські народні прислів'я та приказки», портрет В. Даля, картки для роботи в групі.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ УРОКУ

II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

Конкурс на краще інсценування народної усмішки.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

— Прочитайте записи на дошці: 🗨️

«Без труда нема плода».

«Добро, зроблене комусь, сторицею повертається».

— Чи відомі вам ці вислови?

— З яких вони творів?

— До якого жанру належать ці твори?

— Як ви розумієте значення записаних на дошці речень?

— Чи можна ці речення віднести до одного із жанрів усної народної творчості?

— До якого саме?

— Хто здогадався й зможе оголосити тему сьогоднішнього уроку?

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

Дійсно, прислів'я та приказки.

V. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Розповідь учителя.

Творчість нашого народу дуже різноманітна. Прислів'я та приказки — це короткі влучні вислови, що в художній формі узагальнюють різні явища життя. Вони не тільки збагачують і прикрашають нашу мову, а ще й навчають правил життя. Недарма кажуть: «Прислів'я вчить, як на світі жити».

2. Читання статті (с. 19).

- Що спільного в прислів'ях та приказках? (*Короткі влучні вислови.*)
- У чому їхня відмінність? (*У приказках відсутній повчальний зміст.*)

3. Читання прислів'їв та визначення спільної теми кожної групи.

Прислів'я та приказки вживаються у мові тоді, коли потрібно виокремити основну думку з усього перед тим сказаного або дати оцінку побаченому, почутому, зробленому.

4. Вправа на розвиток техніки читання.

Учитель читає перше слово в прислів'ї, а учні швидко знаходять й дочитують його до кінця.

5. Фізкультхвилинка.

VI. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Читання прислів'їв народів світу.

У кожного народу є своя історія та народна спадщина, а отже, й казки, легенди і, звісно ж, свої прислів'я й приказки. Ознайомтесь із деякими з них.

Визначення змісту прислів'їв і схожості з прислів'ями українського народу.

2. Розповідь про Володимира Даля.

- Пригадайте, хто був збирачем народних усмішок. (*Б. Грінченко*)
- А ось цей чоловік (демонстрація портрета Володимира Даля) був збирачем російських прислів'їв та приказок. 📖
- Прочитайте повідомлення про В. Даля і знайдіть цікавий вислів.

☑ 3. Робота в групах.

Закреслюючи однакові літери в рядку, отримаєте заховане слово й складете прислів'я.

№ 1. Хто дбає, той і має.

№ 2. Хто не працює, той не їсть

№ 3. Хто хоче багато мати, тому треба мало спати.

№ 4. Не вір слову, а вір справі.

Читання та пояснення змісту приказок.

— Що об'єднує ці приказки?

Завдання № 1

І	У	Р	Х	М	У	С	Т	Р	І	О	С	М
П	З	Д	К	Б	О	З	А	П	О	Є	К	
І	С	Ц	Т	Н	С	Л	О	Ц	Й	Н	І	Л
Ж	О	С	К	М	І	Ф	О	К	Ж	С	М	Ф
В	Б	Н	М	Р	Б	Ч	А	Н	Є	В	Р	Х

Завдання № 2

П	В	К	С	Х	У	Т	К	У	О	С	В	П
М	К	М	Т	Н	У	Е	К	Р	Т	У	Р	
Ш	П	Б	Р	Л	А	Ш	Ц	Ю	Є	Б	Л	
Б	З	Е	Ж	Т	У	О	Е	Й	З	Ж	Б	У
Я	С	М	Ф	Н	С	Е	К	М	К	Ф	Я	
Ч	О	І	Х	Н	С	Ч	Т	Ь	О	Х	Н	

Завдання № 3

Н	М	Л	Н	Х	М	Т	Л	П	Р	О	Р	П
Н	Х	К	Н	О	С	К	Б	Ч	С	Е	Б	
О	Б	С	І	Л	Р	Ь	С	Ш	Р	Е		
Ш	В	М	Ч	У	А	В	Ш	Т	Ч	У		
Е	Т	К	О	Ж	С	М	Е	К	У	Ж	С	
Н	Т	В	О	Р	В	Е	Н	О	Б	А		
Р	М	Н	З	А	В	Н	Л	О	В	Р	З	
В	Н	С	К	П	У	Н	В	А	К	Т	И	У

Завдання № 4

С	Х	У	Н	А	К	У	А	Е	У	К	С	Х
А	В	М	Ч	Н	І	М	К	А	Р	Ч	Н	К
П	Ш	Ю	С	Ю	Л	П	О	Ш	В	П	У	Ш
У	І	О	Є	У	М	А	М	О	З	І	З	Є
А	М	В	К	І	Ч	М	Р	К	А	Н	Ч	Н
С	Я	П	Ш	Р	Т	Я	А	Ш	В	І	Т	Я

VII. ПІДСУМОК УРОКУ

— Чому прислів'я та приказки називають зернятими народної мудрості?

VIII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити від 5 до 10 прислів'їв для участі в змаганні «Найкращий знавець прислів'їв».

УРОК 16

Тема. Скоромовки й загадки.

Мета: узагальнити знання про жанри усної народної творчості — загадку та скоромовку; удосконалювати артикуляційний апарат учнів, вчити складати загадки й скоромовки; розвивати творчі здібності; виховувати любов до рідного краю, культури рідного народу, інтерес до усної народної творчості.

Обладнання: картки. 

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЯ УРОКУ

II. ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

1. Змагання «Найкращий знавець прислів'їв».

2. Робота в парах. Гра «Утвори прислів'я». 

Нащо й клад,
Птах радіє весні,
Усяка пташка
На сонці тепло,
Яке коріння,

а біля матері добре.
своє гніздо має.
а дитя — матері.
таке і насіння.
якщо в сім'ї лад.

Без діла сидіти,
Землю красить сонце,
Що вміти,
Хто дбає,
Як хочеш шити,

того за поясом не носити.
то можна одуріти.
то перш вузлика зав'яжи.
а людину праця.
той і має.

Заздрощі добра
Берися дружно
Згода буде,
Хліб-сіль їж,
За праве діло

стій сміло.
не навчать.
— не буде сутужно.
а правду ріж!
а незгода руйнує.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

— Послухайте вислів (*учитель промовляє скоромовкою*). 🗣️

«Загадкові загадки — чудові зернинки чарівної мови». Про що йдеться в цьому висловлюванні? (Про загадки.) До якого жанру належить цей вислів? (Скоромовка). Хто здогадався, яка тема нашого сьогоднішнього уроку?

IV. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ

У світі, напевно, немає жодної людини, яка не знає хоча б однієї скоромовки й не любить відгадувати загадки. Отже, тема нашого уроку: скоромовки й загадки.

V. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Бесіда про скоромовки.

Значення слова «скоромовка» заховалося у самій його назві: скоромовка — скоро мовити, тобто швидко, поспішно промовляти, вимовляти, говорити, казати. Діти люблять скоромовки, тому що їх виконання сприймається як весела забавка: той, хто прагне швиденько продекламувати скоромовку, часто потрапляє у смішне становище, «спотикаючись» чи перекручуючи слова. У скоромовці спеціально поєднують такі звуки, які ускладнюють швидку й виразну вимову слів. Навіщо? (*Щоб допомогти дитині, людині навчитися правильно вимовляти той чи інший звук.*) Скоромовки часто називають спотиканками. Чому? Іноді — чистомовками. Чому? Ваші думки.

2. Читання статті (с. 21).

3. Читання скоромовок. Нагадування правил читання скоромовок.

Скоромовку треба спочатку прочитати мовчки, потім — уголос повільно, а далі — усе швидше й швидше.

4. Аналіз змісту скоромовок.

- Зверніть увагу, як побудовані скоромовки. Чи є в них споріднені слова?
- Які зі слів, що є в прочитаних скоромовках, у звичайному мовленні не використовують?
- Для чого народ складає скоромовки?

5. Бесіда про загадки.

- Яку загадку ви знаєте?